

ПЕРЕДМОВА

До термінологічного словника-довідника включені терміни і поняття, що відображають сучасний рівень розвитку лінгводидактики і базисних для неї дисциплін (педагогіки, методики, психології, мовознавства, літературознавства); подано також уточнення змістового аспекту методичних термінів і понять відповідно до загальноприйнятих. У словнику виокремлено терміни, пов'язані з європейською системою навчання, з сучасними уявленнями про мовне різноманіття і мовну політику, з новими технологіями і прийомами навчання.

У методиці, як і в будь-якій науці, її основні категорії і поняття служать базою і в той же час показником рівня розвитку. На жаль, у методиці навчання мови та літератури, які є педагогічними дисциплінами, гостро відчувається відсутність єдиних загальноприйнятих підходів як до відбору найважливіших понять, так і до їх визначення.

Головна мета словника-довідника – систематизація термінологічних одиниць методики навчання мови і літератури через визначення понять, які вони відображають. Важливою метою є також упорядкування терміносистеми методики, яка реалізується через призму основної мети з описом цієї терміносистеми у тому стані, який є сьогодні.

Даний словник – це не перша спроба укладання словника такого типу. Вперше методична термінологія привернула до себе увагу у 80-х роках ХХ століття. У 1982 році було здійснено переклад з англійської мови «Посібника з методичної термінології» Д.Поулі та І.Чолш. Це дало поштовх до подальшого опрацювання методичних термінів, диференціювання їх від професіоналізмів та загальноповживаних слів. І сьогодні вже маємо декілька таких вітчизняних словників (Качан І.М., Захлюпана Н.М. «Словник-довідник з методики викладання української мови». 2-е вид. виправлене і доповнене. – Львів. Вид центр ЛНУ ім.І.Франка, 2005. –306 с.; Сипченко А.Л., Шуляр В.І., Ладишев В.В. Методика викладання літератури: термінологічний словник / за ред. проф. А.Л. Сипченка. – К.: 2008. – 132 с.).

Автори врахували також видання українських педагогічних словників та словників термінів психології, а саме «Словник термінів педагогіки, психології та шкільного адміністрування» / Укладач П.Горещкий. – Київ ДВУ, 1928; «Короткий психологічний словник» за ред. В.І. Войтка, Київ, 1976; «Термінологічний словник з педагогіки», який уклали в Тернополі Е.О. Гришин та М.І. Рудакевич (1995); «Словник термінів з педагогічної майстерності», який видано у Полтаві 1995 року. Взятю до уваги також «Український педагогічний словник» С.Гончаренка, що з'явився у Києві в 1997 році.

Укладачі вважають, що матеріали словника дають досить повне уявлення про розвиток вітчизняної методики викладання української, російської мов та літератури і багатством її системи понять і термінів.

При відборі та тлумаченні термінів автори виходили з розуміння терміна як «слова або словосполучення спеціальної (наукової, технічної) мови, створеної для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів».

1. Таке слово (словосполучення) наділено якістю позначати наукове поняття, яке складає разом з іншими поняттями даної галузі науки або техніки одну семантичну систему.

2. Термінологія в такому випадку є системою понять, закріплених у відповідному словесному вираженні. Термінологія розглядається нами як сукупність лексичних одиниць мови, що позначають поняття певної галузі знань або діяльності, яка стихійно складається у процесі її зародження і розвитку.

3. При написанні словникових статей були використані визначення та тлумачення, взяті з різних словників та наукових статей, як вітчизняних, так і зарубіжних, які подані в списку використаних джерел. Деякі терміни та їх тлумачення запропоновані авторами словника.

Терміни в словнику можуть складатися з одного слова, наприклад, ДИКТАНТ, або із словосполучення, наприклад, НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.

Терміни розташовані в алфавітному порядку. Заголовне слово подається жирним шрифтом.

Заголовне слово подається в його початковій формі. Для іменників це форма називного відмінка однини, а також форма називного відмінка множини, якщо ці слова вживаються переважно у множині.

Словник забезпечений алфавітним і тематичним покажчиками термінів. Він покликаний зіграти важливу роль у розумінні і вживанні методичної термінології і на прикладі понятійного апарату методики сформувати у читача уявлення про її статус як наукової дисципліни, її лінгводидактичну основу, про зв'язок з іншими науками. Важливе місце в словнику займають словникові статті, присвячені чинним системам навчання мови, етапам і профілям навчання, сучасним технологіям навчання, особливостям професії учителя початкової школи та учителя мови.

Словник призначений для студентів, які вивчають курс методики навчання мови і літератури і готуються до професійної діяльності педагога (зокрема учителя початкової школи). Він також виявиться корисним викладачам, методистам, стажистам, аспірантам і всім, що цікавиться методикою як навчальною, науковою та практичною дисципліною.